

ALEKSANDAR KADIJEVIĆ

IZ ISTORIJE KULTURE I ARHITEKTURE ZAPISI JEDNOG ISTRAŽIVAČA (1994.-2014.)

VLADIMIR MITROVIĆ

FROM THE HISTORY OF CULTURE AND ARCHITECTURE NOTES OF A RESEARCHER (1994-2014)

VLADIMIR MITROVIĆ

The Museum of Contemporary Art of Vojvodina recently hosted a presentation of the *Anthology of the selected writings* written by the art historian Vladimir Mitrović (1964) from Novi Sad. The book spans a period between 1994 and 2014. The selected works provide valuable insight into a variety of Mitrović's interests encompassing historiography-related topics, critiques, chronicles, and essays on culture. Although varying in length and covering a wide array of topics, his works are, however, based on uniform criteria that are equally applicable to both the earlier and contemporary architecture of Vojvodina. As Mitrović's writings have been scattered around over time, it has been increasingly difficult to reach them. This event therefore confirms that public presentation of his work was entirely justified and stimulating.

Muzej savremene umetnosti Vojvodine
Novi Sad, 2015.

Str.160, ilustr. 9, literatura
[23/17 cm, cb, meki uvez, srpski jezik]

Recenzenti: Dubravka Đukanović, Aleksandar Keković
Likovni urednik: Miroslav Šilić
Za izdavača: Sanja Kojić Mladenov
Tisak: Službeni glasnik, Beograd

ISBN 978-86-6333-032-0
CIP 72.008(497.11)“1994/2014”
(Biblioteka Matice srpske, Novi Sad)

U Muzeju savremene umetnosti Vojvodine nedavno je priredena antologija odabranih publicističkih oglada Vladimira Mitrovića (1964.), povjesničara umjetnosti iz Novoga Sada, nastalih od 1994. do 2014. godine. Kao svestrani tumač minulih pojava na vojvodanskoj arhitektonskoj sceni, objavio je velik broj radova, od kojih je ovom prilikom, s manjim doradama, predstavljeno trideset. Iza svih stoji vrijedno autorsko istraživanje, provedeno u izravnim kontaktima s arhitektima i slojevitom gradom koja svjedoči o njihovom djelu. Povijesno udaljenije teme iziskivale su duže, a one novije kraće razdoblje skupljanja izvorne dokumentacije, koje je u oba slučaja rezultiralo pionirskim studijama.

Odabrani prilozi odražavaju tipološku raznovrsnost Mitrovićeva publicističkog opusa, podijeljenog na historiografski, kritički i kroničarsko-kulturološki segment. Nejednako opsega i širokoga tematskog spektra, oni posjeduju ujednačenu kriteriologiju tumačenja osvijetljenih pojava, podjednako primjenjivu na stariju, ali i suvremenu vojvodansku arhitekturu. Jer autor uvijek zadržava potrebnu distancu, nepristrano analizirajući projektantske karijere, inovativne objekte, urbanističke pothvate i konzervatorske dileme.

Upućenijim citateljima dobro je poznato da su ključni slojevi novijega vojvodanskog graditeljstva inicijalno osvijetljeni ponajviše zahvaljujući V. Mitroviću, što važi i za primjere recentne arhitektonske produkcije. Ipak, ono što razdvaja historiografske od ostalih priloga u ovoj autorskoj antologiji jest eksplikativna podrobnost i terminološka usklađenost

prvih, za razliku od slobodnije naslovljenih i strukturiranih kolumnističkih istupa.

Iz prva tri poglavlja antologije („Iz istorije arhitekture 20. veka“, „Soliteri Srbije“ i „Sakralna arhitektura 20. veka u Vojvodini“) izdvajamo ogled objavljen u znanstvenostručnoj periodici koji su nedvosmisleno utemeljili širu recepciju osvijetljenih fenomena, poput onoga o natječaju za Novosadsko pozorište, zatim o primjerima industrijske arhitekture vojvodanskih modernista, građevinarstvu i ekonomiji između dva svjetska rata te staklu u novoj arhitekturi Bulevara oslobođenja, novosadskoj arhitekturi devedesetih godina prošloga stoljeća, ali i osvrta na vojvodansko međuratno pravoslavno neimarstvo. Drugu cjelinu unutar istoga tematskog bloka čine ogledi koji nadilaze vojvodanski kulturni prostor, potičući temeljitija monografska i tipološka istraživanja: „Nova arhitektura porodičnih vila u Srbiji“, „Život i smrt srpskih solitera“, „Neimarski duh Predraga Ristića“ i „Savremeno srpsko sakralno graditeljstvo. Od tradicije do političke korektnosti“.

Četvrto i peto poglavlje antologije („Naš grad & gradograditelji“ i „Spektakl, Spomenici & Novac SFRJ“) obuhvaćaju kolumne iz časopisa „Dnevnik“ i „Bulevar“. Odluku ih sugestivna direktnost – prihvatljiva široj publici koliko i nositeljima javnih politika izgradnje u Vojvodini, koji bi trebali energičnije sankcionirati sve učestalije degradiranje postojećega fonda. Otud ih i resi angazirani polemicki ton koji se temelji na čvrstim civilizacijskim argumentima. Doprinos hrvatskih arhitekata razvoju vojvodanskih prostora potpuno je razmotren u

monografskom ogledu „Arhitekta Juraj Najdhart i Novi Sad“, kao i u onome o natječaju za Novosadsko pozorište iz 1929., na kojem je sudjelovalo nekoliko uglednih zagrebačkih arhitekata (Alfred Albini – treća nagrada, Edo Mikloš-Štajner – otkupljeni nacrt; Milovan Kovačević, Rudolf Lubynski, Zvonimir Pozgaj, Mijo Hecimović, Bogdan Petrović i Juraj Neidhardt). Osobito je Neidhardtov otkupljeni rad na natječaju za urbanističko rješenje Novoga Sada (1937.) sagledan u duhu radikalnih modernističkih preinaka bliskim postavkama Le Corbusiera, pri čemu je koncept 'zelenoga grada' bio predviđen za sukcesivnu i elastičnu izvedbu. Komentirana je i idejna skica istog autora iz 1970. godine za rekonstrukciju staroga djela Novoga Sada, pri kojoj on „nije odustao od svojih ranijih zamisli“. U članku tipološko-historiografskog usmjerenja „Prilog istoriji arhitekture socijalističkog sopinga – samoposluga, robna kuća, buvljak, megamarket“ nabrojen je i određeni broj objekata izgrađenih u Zagrebu, Šibeniku i Splitu.

Relativno razasuti i s vremenom sve teže dostupni krugu zainteresiranih, Mitrovićevi publicistički prilozi u zgušnjutoj formi potvrđuju prvobitnu opravdanost i kritičku poticajnost. Sabrani na jednome mjestu, inspirirat će potencijalne nastavljače, a to i jest primarna svrha njihova zbirnog objavljivanja. No nedostatak fotografija u tekstu i indeksa na kraju knjige, kao i tijesno tematsko prožimanje određenih ogleda razdvojenih na različita poglavlja, ipak neznatno umanjuju kompaktnost ovoga korisnog izdanja.